

सिंहल पु० सिंहोऽप्यत्र लघु । देशभेदे । तद्देशप्रभवत्वात्
२२३ धातो हेमच० । शरीतो ४७७ च न० राजनि० ।

सिंहलदेशश्च कुर्मविभागश्च २१६८ पृ० दक्षिणस्या-
सूक्तः । [तायां राजनि०]

सिंहलस्या स्त्री सिंहले तिष्ठति स्या-क । सिंहल्यां च
सिंहलास्थान पु० सिंहल आस्थानं यस्या । तावदद्ये
हचभेदे शब्दर० ।

सिंहलील पु० रतिबन्धभेदे “लिक्रोपरि स्थिता नारी भूमी
दत्त्वा पदद्वयम् । हृदये दत्तहस्ता चेत् सिंहलीलः प्रकी-
र्तितः” । लिङ्गोपरि स्थिता नारी कान्तोदस्यपदद्वया ।
हृदये दत्तहस्ता चेत् सिंहलीलोऽप्येषावपि” रतिम० ।

सिंहवाहिनी स्त्री सिंहरूपो वाहो विद्यतेऽस्या इति ।
दुर्गायाम् “सिंहमारुह्य कल्पान्ते निहतो महिषो यतः ।
महिषघ्नी ततो देवी तथा वै सिंहवाहिनी” देवीपु०
४१७० ।

सिंहविक्रान्त पु० स्त्री० सिंह इव विक्रान्तः । १। अत्रो हारा-
स्त्रियां स्त्रीषु २ सिंहलस्यविक्रमे ति० । [राजनि०]
सिंहविद्या स्त्री सिंह इव विद्या विद-क्तः । साधपण्यप्राम्
सिंहसंहनन ति० सिंहस्य संहननमङ्गमस्य । १। राक्ष-
सुक्ते अमरः २ सिंहलस्यदङ्गाङ्गे च । “सिंहसंहननो
युवा” रघुः ।

सिंहा(शिङ्गा)न न० शिबि-स्थानञ् पृथो० । १। लोहमले
अमरः । २। नासिकामले (शिकरी) शब्दर० ।

सिंहावलोक पु० न्यायभेदे न्यायग्रन्थे ४१६६ पृ० दृश्यम् ।

सिंहासन न० सिंहचक्रितमासनम् । १। राजासनभेदे
तत्त्वणञ् युक्तिकल्पतरो दर्शितं यथा

“राज्ञो वरासनं नाम श्रीसिंहासनमुच्यते । शुभे भूज्जे
शुभमासवर्षे सुतारवेलातिथिचन्द्रयोगे । काले निरुत्पात-
निरोतिभावे सिंहानामवस्थविधिं वदन्ति । स्थिरराशि
स्थिते भानौ चन्द्रे च स्थिरभोदिते । आसनारम्भमिच्छन्ति
रुद्रहारम्भोऽपि येषु च” । एतेन रुद्रहारम्भसिंहासनयोरा-
रम्भ एक एव कालः । तत्र क्रमः “वायवेदाग्निपञ्चाषि
सोपानानि युगेः क्रमात् । चत्वारिंशत्तथा त्रिंशत् विंशतिः
षोडशैव च । सिंहान्वितानि स्रोयानि चरणानि युगेः
क्रमात् । पद्मः गङ्गो गङ्गो हंसः सिंहो भृङ्गो मृगो
हयः । अष्टौ सिंहान्वानोति स्त्रीतिगात्रविदो विदुः ।
आटित्वाटि दगाजानां भूपतीनां यथाक्रमम् । राज्ञः
अहोरेवाभिरायावपरिणाहयोः । राजपःत्रमिदं नाम

सोपानं पुरुषोद्धतम् । तदर्द्धमानं तन्मध्ये राजासन-
मुदाहृतम् । अर्द्धोद्धतमिदं रण्यं प्रोक्तं कलिमङ्गी-
भुजाम् । दिग्दक्षिण्यविशेषः स्यात् जङ्घादीनां लक्षा-
यवम्” । अथाटानां लक्षणाणि “गम्भारोकावघटितः
पद्ममालोपचित्रितः । पद्मरागविचित्रितः शुभः काञ्चन
संहतः । चरणयोः पद्मकोषात् पद्मरागविचित्रितः ।
दक्षिणो पुत्रिका राजदादशकूलिसंस्मिताः । राजा-
सनं चतस्रश्च एवं दादशपुत्रिकाः । रत्नेषु नवभिः
कार्यं निर्माणं चान्तरान्तरा । रत्नवस्त्रादृतं ह्येतत्
पद्मसिंहासनं मतम् । अलोपित्वा नरपतिः प्रतापमति
विन्दति । भृङ्गकावघटितः शङ्खमालोपशोभितः ।
शुद्धस्कटकचित्राङ्गः शुद्धरूपोपशोभितः । चरणयोः
शङ्खनाभ्यः पुत्रिकाः सप्तविंशतिः । स्थाने स्थाने विधा-
तव्याः शुद्धस्कटिकसंस्कृताः । शुक्लपट्टादृतं ह्येतत् शङ्ख-
सिंहासनं मतम् । पनसेनोपघटितो गजमालोपशो-
भितः । विट्टनेरपि वैदूर्यैः काञ्चनेनापि शोभितः ।
चरणयोः गजशिरःपुष्पादेकैकपुत्रिका । माणिक्य-
रचितारक्तवस्त्रादिकविभूषणम् । गजसिंहासनं नाम
शालावृक्षफलदायकम् । शालकाष्ठेन घटितो हंस-
मालोपशोभितः । पुष्करागैः काञ्चनेन कुशविन्दैश्च
चित्रितः । चरणयोः हंसरूपाः पुत्रिकास्तैकविंशतिः ।
गोमेदकोपघटिताः पीतवस्त्रविभूषणम् । हंससिंहासनं
नाम सर्वानिदविनाशनम् । चन्द्रेनोपघटितः सिंह-
मालोपभूषितः । शुद्धहोरकचित्राङ्गः शुद्धकाञ्चननि-
र्मितः । चरणानां सिंहलेखाः पुत्रिकास्तैकविंशतिः ।
सुक्तायुक्तिभिरन्यैश्च निर्मलैरेव भूषणम् । शुद्धगुण्डा-
दृतं ह्येतत् सिंहसिंहासनं मतम् । अलोपित्वा नर-
पतिः कृतार्हा साधयति क्षितिम् । भृङ्गमालोपसहितं
शुद्धचम्पककल्पितम् । शुद्धैर्मरुतैर्युक्तं पादायोः पद्म-
कोषिकाः । द्वाविंशतिः पुत्रिकास्तु नीलवस्त्रादिभूष-
णम् । भृङ्गसिंहासनं नाम शङ्खद्वययवमदम् ।
निम्बकाष्ठेन घटितं मृगमालोपशोभितम् । शुद्धभीलै-
र्मङ्गानिलैः काञ्चनेनापि चित्रितम् । चरणयोः मृग-
शिरश्चत्वारिंशत् पुत्रिकाः । नीलवस्त्रादिभूषणम् मृग-
सिंहासनं मतम् । लक्ष्मीयजयसम्पत्तिर्निर्द्वयपदसत्त-
मम् । केशरेणोपघटितं हयमालोपशोभितम् । मेषस्त-
वस्त्रैर्भूषणाः पुत्रिकाः पञ्चसप्ततिः । चरणयोः हय-
शिरश्चित्रवस्त्रादिभूषणम् । हयसिंहासनं नाम लघ्वो